

Các nền tảng lao động số có thể mang lại cạnh tranh công bằng và việc làm thỏa đáng?

Các nền tảng lao động số giờ đây là một phần không thể tách rời của cuộc sống hiện đại – đặt taxi công nghệ, đặt đồ ăn và mua đồ qua mạng,... Chủ dịch vụ kết nối khách hàng với những người lao động thực hiện các nhiệm vụ này, hay còn được gọi là “gig”.

Tốc độ tăng trưởng nhanh chóng của các nền tảng lao động số đã mở ra những cơ hội chưa từng có cho người lao động, doanh nghiệp và cả xã hội trên cấp độ toàn cầu, nhưng đồng thời cũng đặt ra những thách thức nghiêm trọng đối với việc làm thỏa đáng và cạnh tranh công bằng.

Vậy tại sao lại cần phải điều tiết nền kinh tế trên nền tảng số?

Các nền tảng lao động số: Một loại hình việc làm và kinh doanh mới

Kể từ năm 2010, số lượng nền tảng lao động số đã tăng gấp 5 lần trên toàn cầu (lên tới 777 nền tảng trong năm 2020).

Các nền tảng này hoặc hỗ trợ các công việc trực tuyến trên web (như là freelance, lập trình, một số loại hình dịch vụ); hoặc giúp người lao động thực hiện các loại hình dịch vụ dựa vào vị trí địa lý (như lái xe công nghệ, giao hàng, dịch vụ chăm sóc, dọn nhà).

Các nền tảng lao động số có những đặc điểm nổi bật nào?

- Mạng lưới: số lượng người sử dụng từ cả phía khách hàng và phía người lao động
- Dữ liệu có vai trò quan trọng nhất
- Quản lý thuật toán
- Ít đầu tư vào cơ sở vật chất hoặc nhân viên
- Nguồn tài chính đến từ các quỹ đầu tư mạo hiểm
- Chiến lược định giá (các loại phí tham gia mà người sử dụng và người lao động phải trả. Việc thu phí tham gia đối với người lao động là trái với tiêu chuẩn lao động quốc tế.)
- Điều khoản của nền tảng (người lao động, khách hàng, doanh nghiệp phải chấp nhận các điều khoản của nền tảng để sử dụng. Các điều khoản này do các nền tảng đơn phương đặt ra.)

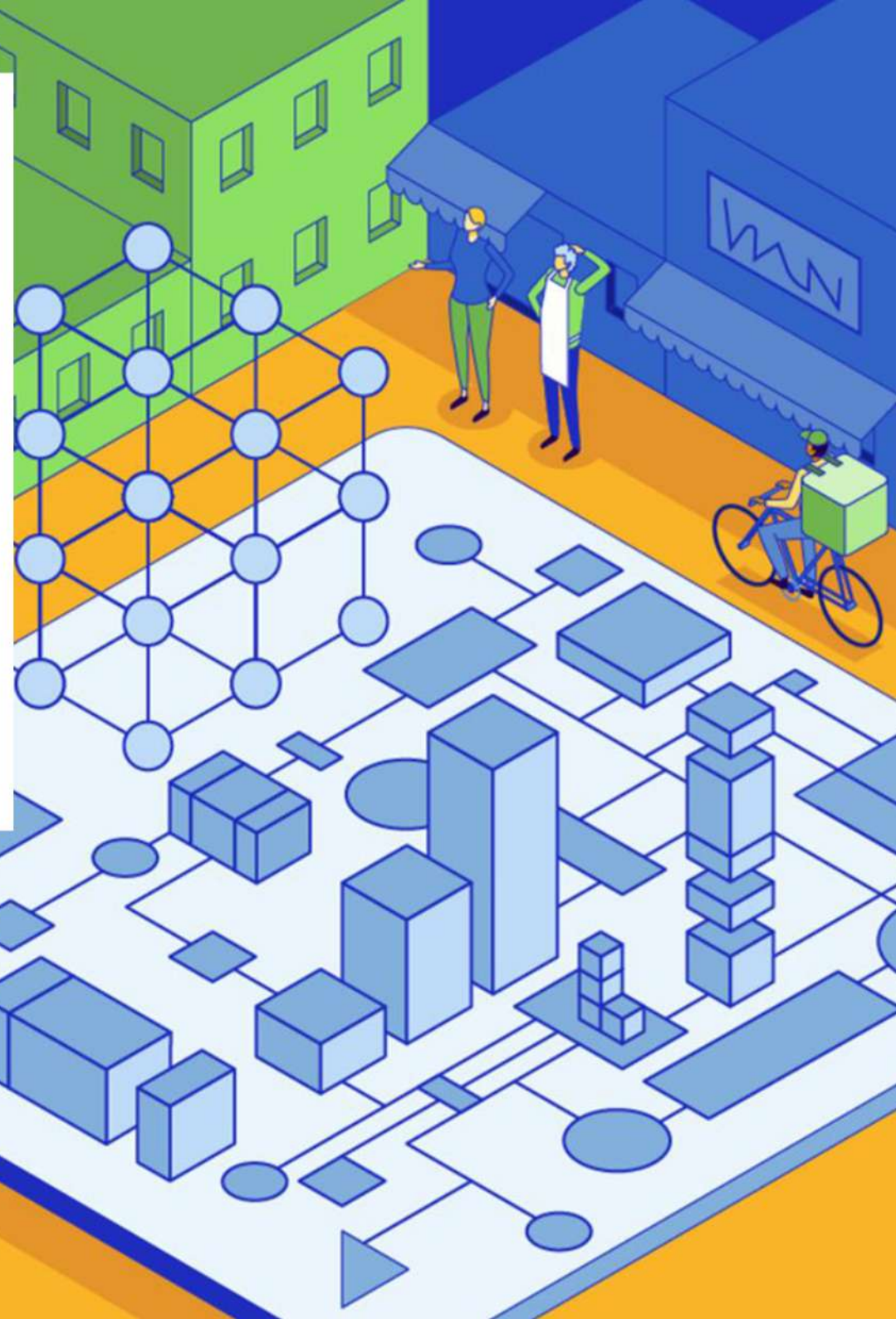

Điều đó có nghĩa gì đối với doanh nghiệp truyền thống?

Cơ hội: thuê ngoài (outsource) nhiều loại hình công việc, hoạt động và dịch vụ để tuyển dụng, giảm chi phí, và tiếp cận kiến thức để đổi mới; giúp khởi nghiệp

Thách thức: khiến doanh nghiệp truyền thống, đặc biệt là doanh nghiệp nhỏ và vừa khó cạnh tranh; có thể dẫn tới cạnh tranh không công bằng do thiếu khung khổ điều tiết. Do đó phải cần có sự điều tiết để đảm bảo quy định phải được áp dụng cho cả doanh nghiệp truyền thống và nền tảng số, nhất là về an sinh xã hội, điều kiện làm việc và giải quyết tranh chấp.

Người lao động trong nền kinh tế số: Họ là ai?

- Tuổi: thường dưới 35
- Học vấn: tỷ lệ lao động có bằng đại học và trên đại học là
  - Freelancer: 83%
  - Lái xe taxi công nghệ: 25%
  - Giao hàng qua mạng: 21%
- Giới tính: nam giới chiếm đa số

Thu nhập và số lượng việc làm

Việc làm trên nền tảng số là nguồn thu nhập chính đối với phần lớn lái xe taxi công nghệ (84%), người giao hàng qua mạng (90%) và đóng góp 1/3 thu nhập của người lao động làm việc online trên các nền tảng trực tuyến.

Phần lớn người lao động làm việc online trên các nền tảng trực tuyến (86%) và người giao hàng qua mạng (69%) muốn có thêm việc để làm nhưng không có đủ việc.

Chất lượng việc làm

Người lao động tham gia làm việc trên nền tảng số do thời gian linh hoạt, tự do chọn việc, để kiếm thêm thu nhập hoặc do thiếu cơ hội việc làm khác.

Nhưng điều kiện làm việc của các công việc trên nền tảng số là vấn đề lớn: thu nhập thấp và không ổn định, chấm dứt tài khoản người lao động một cách không công bằng, hầu như không có an sinh xã hội. Trên thực tế, các thuật toán tạo nên quy trình và cách thức thực hiện công việc, khiến người lao động không còn tự chủ được. Để kiếm đủ tiền trang trải cuộc sống, họ phải làm việc quá nhiều giờ, ảnh hưởng tới cân bằng cuộc sống và dễ bị trầm cảm.

Tác động của COVID-19

Do không nằm trong diện bao phủ của bảo trợ xã hội, người lao động trên nền tảng số bị ảnh hưởng lớn do đại dịch COVID-19, khi phải thực hiện cách ly xã hội, phong tỏa hay bị nhiễm virus.

Đại dịch đã làm giảm thu nhập của 9/10 tài xế công nghệ, và 7/10 người giao hàng.

